

Klinik Hemşirelerinin Yaşlılara İlişkin Düşünce ve Tutumları

Thoughts and Attitudes of Clinical Nurses on Elderly People

Ayşegül Koç¹, Dilek Öztaş², Neşe Uysal³, Zehra Demircan⁴, Özgür Erdem⁵, Eyüp Sarı⁶

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD

³Keçiören EAH, Ankara

⁴Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

⁵Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ankara

⁶Ankara Dr. Sami Ulus Kadın Doğum ve Çocuk EAH

Öz

Amaç: Araştırma, hemşirelerin, yaşlılara ilişkin tutumlarını ve bu tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Materyal ve Metot: Tanımlayıcı tipteki bu araştırma bir Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan hemşireler ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini çalışmaya katılmayı kabul eden 100 hemşire oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, hemşirelerin demografik özelliklerini ve yaşlılara ilişkin düşüncelerini belirleyen bilgi toplama formu ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin yaş ortalaması ise $36,76 \pm 3,53$ 'tü. Kogan Yaşlılığa Karşı Tutum Ölçeği puan ortalaması ise $91,10 \pm 8,60$ olarak bulundu. Hemşirelerin çalışma alanlarında yaşlılara bakım verdiği, bakım gören yaşlılara karşı daha pozitif bir tutum içerisinde oldukları bulundu. Araştırmada hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile, yaşlılara karşı tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmadı.

Sonuç: Araştırmamızda kullandığımız Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği'nden elde edilen tutum puanlarının, hemşirelerin yaşlılarla paylaştıkları deneyimlere göre şekillendiğini söyleyebiliriz. Hemşirelerin yaşlılara karşı tutumlarının pozitif olması, yaşlı bakımının kalitesinin yükseltilmesi açısından oldukça önemlidir.

Anahtar kelimeler: Yaşlılar, hemşireler, Kogan yaşlılara karşı tutum ölçeği

Abstract

Objectives: The research was conducted as a descriptive study to determine the nurses' attitudes towards old people and the factors affecting their attitudes.

Materials and Methods: This descriptive study was conducted with nurses working in a Training and Research Hospital. The sample of the research has been established by 100 nurses who agree to participate in the study. Data collection form and Kogan's Attitude Towards Old People Scale were used to collect data in order to determine the nurses' demographic characteristics and their thoughts about aging.

Results: The average age of the nurses is 36.76 ± 3.53 . The mean score of nurses' Attitude Scale towards Old People was 91.10 ± 8.60 . It has been found that nurses provide care for the elderly in their study areas and have a more positive attitude towards the care elderly. There was no statistically significant difference in the attitudes towards the elderly according to the descriptive characteristics of the nurses in the study.

Conclusion: We can say that, in our study, the attitude scores obtained from the Kogan's Attitude Towards Old People Scale are shaped according to the experiences that nurses share with the elderly. The positive attitudes of the nurses towards the elderly are very important for raising the quality of elderly care.

Key words: Elderly people, nurses, Kogan's Attitude Towards Old People Scale

Yazışma Adresi / Correspondence:

Dr. Dilek Öztaş

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Bilkent / Ankara

e-posta: doztas@hotmail.com

Geliş Tarihi: 10.07.2018

Kabul Tarihi: 12.12.2018

Giriş

Teknoloji ve tıp alanındaki ilerlemeler ve tıptaki gelişmeler insan ömrünün uzamasına ve ortalama yaşam beklentisinin artmasına yol açmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün raporuna göre, 2000 yılında 600 milyon olan 60 yaş ve üstü kişi sayısı, 2025'te 1,2 milyona çıkacaktır. Türkiye'de ise yaşlı nüfus (65 ve daha yukarı yaş) 2015 yılında 6 milyon 495 bin 239 kişi ile nüfusun %8,20'sini oluşturmaktadır. Bu veriler ortalama yaşam süresinin uzadığını ve dünya ve Türkiye nüfusunun yaşlandığını göstermektedir.^{1,2} Demografik değişimlerin toplumlarda farklı şekillerde yansımaları söz konusudur.^{3,4} Uzun yaşamın getirdiği "yalnızlık, yoksulluk, özürlülük, kronik hastalıklar, bakım ve destek gereksinimi artışı nedeniyle yaşlıya bakım aile içinde çatışma ve zıt hislere neden olabilmektedir.^{5,6} Ayrıca bu yansımalar kendini sağlık bakım hizmetleri, sağlık harcamaları gibi birçok alanda gösterebileceği gibi, ileri yaşlarda ortaya çıkan bir sorun olan yaşlı ayrımcılığını da ortaya çıkarabilmektedir.⁷

Yaşlı ayrımcılığı; bir kişiye sadece yaşı nedeniyle gösterilen farklı tavır, önyargı, davranış ve eylemleri içinde bulunduran çok kapsamlı bir terimdir.^{5,7,8} Yaşlı olmak çoğunlukla olumsuz atıf ve algılarla karşılanmaktadır. Bu durum yaşlıların büyük ölçüde ekonomik ya da sosyal katkı yerine toplum için bir yük oldukları kabulü ile ilişkisi bulunmaktadır. Çalışan yaşlının emekli olması, yaşlılığın kronik hastalık ve fiziksel gerilemelerle birlikte anılması, bakımla ilgili düzenlemeler toplumda yaşlılığın sorun olarak algılanmasına yol açmaktadır.^{3,8-10} Yaşlının birikimi, eğitimi ve deneyimi günümüz kapitalist toplumlarında dikkate alınmamakta, yaşlılar tüketici ve ekonomiye yük olarak tartışılmaktadır. Bu kabuller temelde farkında olmadan, öğrendiğimiz, içselleştirdiğimiz, sorgulamadığımız kalıp yargılarımızla ilişkilendirilmekte ve yaşlılığa ilişkin bu kapsamdaki sosyal stigma çoğunlukla yaşlı ayrımcılığının da temelini oluşturmaktadır.^{3,7-9}

Toplumun yaşlı bireylere ve yaşlanmaya karşı olumsuz tutumları bu kişilere sunulan sağlık hizmetlerini de etkilemektedir.^{6,11} Ayrımcılık sağlık çalışanları tarafından yaşlıya yeterince önem vermeme, gençlere hizmet vermeyi tercih etme, bilgi edinmede açıklayıcı ifadeler kullanmama, hastalığı yaşlanmaya bağlama, tedaviyi ihmal etme gibi yönlerden yapılmaktadır. Hemşireler, yaşlının ailesinden sonra üstlendikleri sorumluluk nedeniyle yaşlı bireylerin sağlığının sürdürülmesinde ve geliştirilmesinde etkin rol oynamaktadırlar.^{6,9}

Bu nedenle yaşlı bireyler için bakım kalitesinin geliştirilebilmesi yaşlılarla çalışan hemşirelerin olumlu tutum geliştirmesine bağlıdır. Çünkü sağlık personeli olarak hemşirelerin yaşlı bireylere yönelik olumsuz ön yargı, değer, inanç ve tutumları yaşlı bireylere verilen bakımın kalitesine de yansımaktadır. Hemşireler, yaşlılık dönemini bireyin kendisi ve çevresi ile barışık, doyumlu bir şekilde yaşayabilmesi, toplumdaki yaşlılığa ilişkin bu olumsuz ön yargıların değiştirilebilmesi ve yaşlı ayrımcılığının ortadan kaldırılabilmesinde kritik rol oynamaktadır.^{10,11} Bu nedenle hemşirelerin yaşlılık ve yaşlanma konusuna dikkatini çekmek ve bu konudaki farkındalıklarını artırmak son derece önemlidir. Bu araştırma hemşirelerin yaşlılara ilişkin düşünce ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Metot

Tanımlayıcı tipteki bu araştırma bir Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan hemşireler ile yapılmıştır. Araştırmaya, çalışmaya katılmayı kabul eden 100 hemşire dahil edilmiştir.

Veri toplama araçları

Veriler, hemşirelerin demografik özelliklerini ve yaşlılara ilişkin düşüncelerini belirleyen bilgi toplama formu ve Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği (YKTÖ) kullanılarak toplanmıştır. Ölçek, 1961 yılında Kogan tarafından geliştirilmiş ve Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği çalışması Kılıç ve Adıbelli (2011) tarafından yapılmıştır.¹⁰ 6'lı likert tipi ölçek 17 olumlu ve 17 olumsuz madde olmak üzere toplam 34 maddeden oluşmaktadır. Tek numaralı maddeler negatif, çift numaralı maddeler ise pozitif ifade içermektedir. Tüm maddelerden elde edilen puanlar toplanarak toplam puana ulaşılmaktadır. Ölçeğin puan aralığı 34-204 puan arasındadır. Ölçek puanının yüksek olması pozitif tutumu, düşük olması ise negatif tutumu göstermektedir. Çalışmada uygulanan anketler hemşirelere verilmiş ve kendilerinin doldurmaları istenmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için araştırmanın yapıldığı hastaneden yazılı izin alınmıştır.

İstatistiksel analiz

Verilerin analizi SPSS 21.0 (IBM Inc. Armonk, NY, ABD) istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistikler (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, min-maks), gruplar arası karşılaştırmalarda bağımsız t testi, One-Way Anova, Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması $36,76 \pm 3,53$ 'tü. Hemşirelerin YKTÖ' den aldıkları toplam puan ortalaması $91,10 \pm 8,60$ olarak bulundu. Ölçeğin puan aralığı 34-156 puan arasında olup, ortanca değer 85 bulundu. Hemşirelerin diğer demografik verilerine ilişkin bulguları Tablo 1'de verildi. Hemşirelerin %56,00'si lisans mezunuydu. %95,00'i çekirdek aileden gelmişti ve %73,00'ü evliydi. %87,99'ü yaşamlarının büyük bir kısmını şehir merkezinde geçirmişlerdi. Hemşirelerin %67,00'si vardiyalı sistemle çalışmaktaydı. Ayrıca %56,00'si gerontoloji hemşireliği konusunda herhangi bir eğitim almamıştı ve yine %56,00'si gerontoloji hemşireliği konusunda bir eğitim almayı istemekteydi. Hemşirelerin %98,00'i Türkiye'de yaşlı hastaların ayrı olarak muayene, tetkik ve tedavilerinin yapıldığı geriatri hastaneleri olması gerektiğini düşünmekteydi. Sadece %5,00'i, 65 yaş üstü bir aile bireyi ile birlikte yaşamaktaydı.

Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin yaşlılıkla ilgili görüşleri incelendiğinde %94,90'ı yaşlılara hizmetin toplumsal bir sorumluluk olduğunu, %85,00'i yaşlı hastanın tıbbi öyküsünü alırken sıkıntı veren bir deneyim yaşadıklarını, %72,30'u yaşlıların sahip olduğu kronik hastalığın ümitsiz olduğuna katılmadıklarını, %68,00'i yaşlıların bağımlılık nedeniyle sağlık personelinin iş yükünü artırdıklarını, %63,30'u ise tercih söz konusu olduğunda genç hastaları yaşlı hastalara tercih etmediklerini, %82,00'si yaşlı hastaların sunulan hemşirelik bakımını genç hastalara göre daha çok takdir ettiklerini belirttiler. Ayrıca hemşireler yaşlıların dış

görünüşlerinin itici olup olmadığı sorgulandığında %91,00'i bu fikre katılmadıklarını ifade ettiler.

Tablo 1. Sosyodemografik Özelliklerine Göre Hemşirelerin Dağılımları

	n	%
Eğitim durumu		
Sağlık Meslek Lisesi/Sağlık Koleji	15	15,00
Ön Lisans	25	25,00
Lisans	56	56,00
Lisan Üstü	4	4,00
Aile tipi		
Çekirdek aile	95	95,00
Geniş aile	5	5,00
Medeni durum		
Evli	73	73,00
Bekar	27	27,00
Yaşamlarının büyük bir kısmını geçirdikleri yer		
İlçe	13	13,00
Şehir merkezi	87	87,00
Çalışma şekli		
Vardiya	67	67,00
Gündüz	33	33,00
Gerontoloji hemşireliği konusunda herhangi bir kurs ya da eğitim alma durumu		
Evet	15	15,00
Hayır	85	85,00
Gerontoloji hemşireliği konusunda herhangi bir eğitim almayanların eğitim almayı isteme durumu		
Evet	56	56,00
Hayır	44	44,00
Türkiye'de yaşlı hastaların ayrı olarak muayene, tetkik ve tedavilerinin yapıldığı geriatri hastanelerinin olması gerektiğini düşünme durumları		
Evet	98	98,00
Hayır	2	2,00
Ailesinde şu an birlikte yaşadığı yaşlı bireyin (65 yaş üstü) varlığı		
Evet	5	5,00
Hayır	95	95,00

Hemşirelerin YKTÖ'nden aldıkları puan ortalaması ile sosyodemografik veriler karşılaştırıldığında, yaş ve ölçek puanı arasında doğrusal ve pozitif yönlü ilişki olduğu ve yaş arttıkça ölçek puanının da arttığı belirlendi ($r=0,795$; $p<0,05$). Hemşirelerin

YKTÖ'den aldıkları puan ortalaması ve aile tipi kıyaslandığında aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildi ($p=0,866$). Ancak çekirdek aile yapısında olan ailelerin yaşlılara daha olumlu bakış açısı sergiledikleri, geniş aileye sahip hemşirelerin ise daha düşük tutuma sahip oldukları bulundu. Hemşirelerin medeni durumu ile YKTÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildi. Hemşirelerin mezuniyet sonrası gerontoloji hemşireliği alanında eğitim alma durumları ile YKTÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında ölçek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı ($p=0,629$). Kurs almayanların YKTÖ puanlarının göreceli olarak daha düşük olduğu saptandı. Örneklem grubundaki hemşirelerin bakmakla yükümlü oldukları (65 yaş üstü) yaşlı bireyi ile olmayanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamadı. Eğitim durumları, yaşamlarını geçirdikleri yer ile YKTÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında fark istatistiksel olarak anlamsız bulundu.

Tablo 2. Hemşirelerin Yaşlılık Hakkındaki Düşüncelerinin Yüzdelerle Dağılımı

	Katılıyorum		Katılmıyorum		Toplam		Eksik veri
	n	%	n	%	n	%	
Yaşlılara hizmet sağlama toplumun sorumluluğudur.	94	94,95	5	5,05	99	100,00	1
Yaşlı hastaların tıbbi öyküsünü almak oldukça sıkıntı veren bir iştir.	85	85,00	15	15,00	100	100,00	-
Yaşlılardaki kronik bir hastalığın tedavisi ümitsizdir.	27	27,27	72	72,73	99	100,00	1
Yaşlı insanlar kendi sağlık harcamalarını ödeme konusunda aileye bağımlıdırlar.	55	55,56	44	44,44	99	100,00	1
Yaşlılar genellikle topluma çok fazla katkıda bulunmazlar.	43	43,00	57	57,00	100	100,00	-
Yaşlı hastalar bağımlı oldukları için sağlık personelinin iş yükünü arttırırlar.	66	68,04	31	31,96	97	100,00	3
Yaşlı hastalara bakım vermeyi genç hastalara göre daha çok tercih ederim.	36	36,73	62	63,27	98	100,00	2
Yaşlı hastalar kendilerine verilen hemşirelik bakımını genç hastalara göre daha çok takdir ederler.	82	82,00	18	18,00	100	100,00	-
Yaşlıların dış görünüşleri iticidir.	9	9,00	91	91,00	100	100,00	-
Hastanede yaşlılar yerine öncelikle gençlere bakım verilmelidir.	16	16,00	84	84,00	100	100,00	-

Tartışma

Bu araştırmada YKTÖ kullanılarak hemşirelerin yaşlılara ilişkin tutumları değerlendirilmiş ve genel olarak tutumlarının olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Ünal ve arkadaşlarının geriatri merkezi çalışanlarında yaşlı tutumunu değerlendirdikleri araştırmada çalışanların yaşlı ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları, bizim çalışmamıza benzer bir şekilde, olumlu bulunmuştur.¹¹ Yılmaz ve Özkan'ın (2010) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır.¹² Abreu ve ark (2015) yaptıkları bir çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin yaşlılara ilişkin tutumlarını negatif olarak değerlendirilmiştir.¹³

Çalışmamız, hemşirelerin yaşlılara karşı takındıkları pozitif tutumun yanı sıra, içinde negatif tutumu da barındırmakta olduğunu göstermektedir. Courtney ve ark. hemşirelerin yaşlılara ilişkin tutumlarını değerlendiren çalışmalarında da, bizim çalışmamıza benzer şekilde, hemşirelerin yaşlılara karşı pozitif tutumlarının yanında negatif tutumlarının da olduğunu saptamıştır.¹⁴

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, YKTÖ ile doğrudan ilişkili olmasa da, Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) ile yapılan bazı çalışmalar dikkat çekmektedir. Ünal ve arkadaşlarının sağlık ve idari personel ile yaptıkları çalışmada, çalışanların Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) puan ortalaması 68,40±9,10 olarak bulunduğu görülmektedir.^{15,16} Altay ve Aydın tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin toplam puan ortalaması 68,82±8,54 olarak bulunmuştur.¹⁵ Ünsar ve ark (2015) yaptığı diğer bir çalışmada ise YATÖ puan ortalaması 84,80±9,32 olarak tespit edilmiştir.¹⁶ Polat ve ark (2015) hemşire ve doktorlar üzerinde yaptığı çalışmada da hemşirelerin puan ortalaması 80,02±2,64 olarak bulunmuştur.¹⁷ Literatürle karşılaştırıldığında çalışmamızda hemşirelerin YKTÖ puan ortalamalarının yüksek olduğu ve dolayısıyla yaşlılara ilişkin tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç sevindiricidir. Örneklemin hastane ortamından seçilmesinin ve kliniklerde çalışan hemşirelerin yaşlılarla yakın ilişki içinde olmasının, sonucu etkilediği görüşündeyiz.

Çalışmamızda yaş ve ölçek puanı arasında anlamlı bir fark bulunamamasına rağmen doğrusal ve pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yani, hemşirelerin yaşı arttıkça yaşlılara karşı daha olumlu bir tutum takınmaktadırlar. Bulgularımız literatüre uygundur. Yaş arttıkça kişiyi olgunlaşmasına bağlı olarak yaşlılara yönelik daha olumlu tutum sergilediği düşünülebilir. Hweidi ve Soderhamn yaptıkları bir çalışmada da benzer şekilde, öğrencilerin yaşı arttıkça yaşlı bireylere karşı daha olumlu tutuma sahip olduklarını ortaya koymuştur.¹³ Soyuer ve arkadaşlarının yaptığı bir başka çalışmada da 20 yaşın üstündekilerin YATÖ puan ortalamaları 20 yaşın altındakilere göre daha yüksek bulunmuştur.¹⁸ Koç ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında yaş arttıkça YATÖ puanlarının azaldığı saptanmıştır.¹⁹

Çalışmamızda hemşirelerin YKTÖ'den aldıkları puan ortalaması ve aile tipi kıyaslandığında ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Fakat çekirdek ailede yaşayanların puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür. Hızlı sanayileşme ve kentleşme sonucu, ekonomik ve sosyal yapıdaki hızlı değişimlere bağlı olarak geniş aileler çekirdek aileye dönüşmüş olsa bile, ülkemizin kültüründen gelen özellikler nedeni ile öğrencilerin yaşlılara yönelik olumlu düşüncelere sahip olmasının bu sonuçta etkili olabileceği düşünülmektedir. Ünal ve arkadaşlarının çalışmasında da geniş aile ve çekirdek aile yapısına sahip olanların

YATÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamakla birlikte çalışmamızın aksine bu çalışmada geniş aile yapısına sahip çalışanların, yaşının yaşamını sınırlama dışındaki YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının çekirdek aile yapısına sahip olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.¹⁶

Hemşirelerin medeni durumu ile YKTÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında evli olanlar ile bekar olanların puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Fakat bekar olanların YKTÖ puan ortalamalarının evli olanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmamıza paralel olarak Ünal ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da bekârların YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları evlilere göre yüksek olmakla beraber gruplar arasındaki fark anlamlı olmamıştır. Yılmaz ve Özkan (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, medeni durum ve YATÖ puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.¹⁸

Araştırmamızda, yaşadıkları evde bakmakla yükümlü oldukları yaşlı birey olan ve olmayan hemşirelerin YKTÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamakla beraber, yaşlı bireyle birlikte yaşayanların puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun, yaşlı bireyle yaşayan hemşirelerin yaşlı hastalara karşı daha iyi empati yapabildiğini düşündürmektedir. Araştırmamızın çalışma grubu olan hemşirelerin, birlikte yaşadıkları yaşlılardan etkilendikleri, birlikte yaşama süresi arttıkça yaşlı ve yaşlılık sürecine ilişkin olumlu tutumlarının da arttığı şeklinde açıklanabilir. Ünsar ve arkadaşlarının çalışmasında ise öğrencilerin yaşlı bireyle birlikte yaşama durumunun yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarını anlamlı şekilde etkilediği belirlenmiştir.¹⁹ 65 yaş ve üzeri yaşlı/yaşlılar ile birlikte aynı evi paylaşan öğrencilerin yaşının yaşamını sınırlama alt boyut puan ortalamaları ve yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyut puan ortalamaları yaşlı ile aynı evde yaşamayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.²⁰

Günümüzde sağlık hizmetleri, erken tanı ve tedavi yöntemleri ve beslenme alanlarındaki gelişmelerle birlikte insanların ortalama yaşam süreleri ve dolayısıyla yaşlı nüfus oranı artış göstermektedir. Yaşlı nüfus oranının artışı ile yaşlılığa ilişkin sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu durum toplumlarda yaşlılara ve yaşlılığa bakış açısını etkilemektedir. Yaşlılık kaçınılması gereken, hiç yaşanmaması gereken bir dönem olarak görülebilmektedir. Bu tür düşünceler yaşlılarla etkileşim içinde olunabilen tüm alanlarda yaşlılara karşı sergilenen davranışları etkilemektedir. Sağlık hizmetleri, yaşlılara karşı tutumların önem taşıdığı başlıca alanlardan birisidir. Bu alanda yaşlı bireylerle en sık etkileşim içinde olan grup ise hemşirelerdir. Sık etkileşim sonucunda hemşirelerde yaşlı bireylere karşı olumlu ya da olumsuz tutumlar gelişebilecektir. Olumlu tutumlar yaşlı bireye verilen sağlık bakım kalitesini artırıp yaşam kalitesini yükseltecektir. Ancak hemşirelerin olumsuz tutumlara sahip olması sağlık açısından kötü durumda olan yaşının bakım kalitesinin daha da düşmesine neden olacaktır. Bu nedenle de hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları, hasta bakımına yön veren ve bakım kalitesini etkileyen önemli bir etmeni oluşturmaktadır.²⁰

Toplumların yaşlı yükünün giderek artmasının en fazla sağlık hizmetlerini ve sağlık hizmeti sunanları etkileyeceği düşünülmektedir. Örneklem grubunun daha fazla olduğu, derinlemesine görüşme tekniklerinin kullanıldığı çalışmaların yapılması ve yaşlı ayrımcılığına yönelik farkındalık çalışmalarının planlanması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. World Health Organization [İnternet]. Ethical choices in long-term care: what does justice require? Geneva, World Health Organization 2002. http://www.who.int/chp/knowledge/publications/ethical_choices/en/ (Erişim Tarihi: 05.07.2018).
2. Türkiye İstatistik Kurumu [İnternet]. İstatistiklerle Yaşlılar. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=215202015> (Erişim Tarihi: 05.07.2018).
3. Buz S. Yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 2015;14(53):268-78.
4. Akın G, Bektaş Y. Geçmişten günümüze yaşlının aile ve toplumdaki statüsü. IV. Ulusal Yaşlılık Kongresi Kitabı. Ankara: Yaşlı Sorunları Araştırma Derneği Yayını; 2007.
5. Allan LJ, Johnson JA, Emerson SD. The role of individual difference variables in ageism. Personality and Individual Differences 2014;59:32-7.
6. Waterworth S, Gott M, Raphael D, Parsons J, Arroll B. Working with older people with multiple long-term conditions: a qualitative exploration of nurses' experiences. Journal of Advanced Nursing 2015;71(1):90-9.
7. Çilingiroğlu N, Demirel S. Yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı. Türk Geriatri Dergisi 2004;7(4):225-30.
8. Akdemir N, Çınar Fİ, Görgülü Ü. Yaşlılığın algılanması ve yaşlı ayrımcılığı. Turkish Journal of Geriatrics 2007;10(4):215-22.
9. Kagan S, Melendez-Torres GJ. Ageism in nursing. Journal of Nursing Management 2015;23:644-50.
10. Kılıç D, Adıbelli D. The validity and reliability of Kogan's attitude towards old people scale in the Turkish society. Health 2011;3:602-8.
11. Ünal D, Soyuer F, Elmalı F. Geriatri merkezi çalışanlarında yaşlı tutumunun değerlendirilmesi. Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi 2012;2(3):115-20.
12. Yılmaz E, Özkan S. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2010;3(2):35-53.
13. Abreu M, Caldevilla N. Attitudes toward aging in Portuguese nursing students. Procedia-Social and Behavioral Sciences 2015;171:961-7.
14. Courtney M, Tong S, Walsh A. Acute-care nurse's attitudes toward older patients: a literature review. International Journal of Nursing Practice 2000;6(2):62-9.
15. Altay B, Aydın T. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2015;12(1):11-8.
16. Ünsar S, Erol Ö, Kurt S ve ark. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi 2015;1:12-3.
17. Polat Ü, Karadağ A, Ülger Z, Demir N. Nurses' and physicians' perceptions of older people and attitudes towards older people: Ageism in a hospital in Turkey. Contemporary Nurse 2015;48(1):88-97.
18. Soyuer F, Ünal D, Güleser N, Elmalı F. Sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı demografik değişkenlerle ilişkisi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2010;3(2):20-5.
19. Koç A, Yıldırım R, Gürcü M, Uluçay DV. Assessing young university students' behaviour regarding age discrimination. The Annals of Eurasian Medicine 2013;1(3):49-55.
20. Bulut E, Çilingir D. Yaşlı ayrımcılığı ve hemşirelik bakımına yansımaları. TAF Preventive Medicine Bulletin 2016;15(5):446-9.